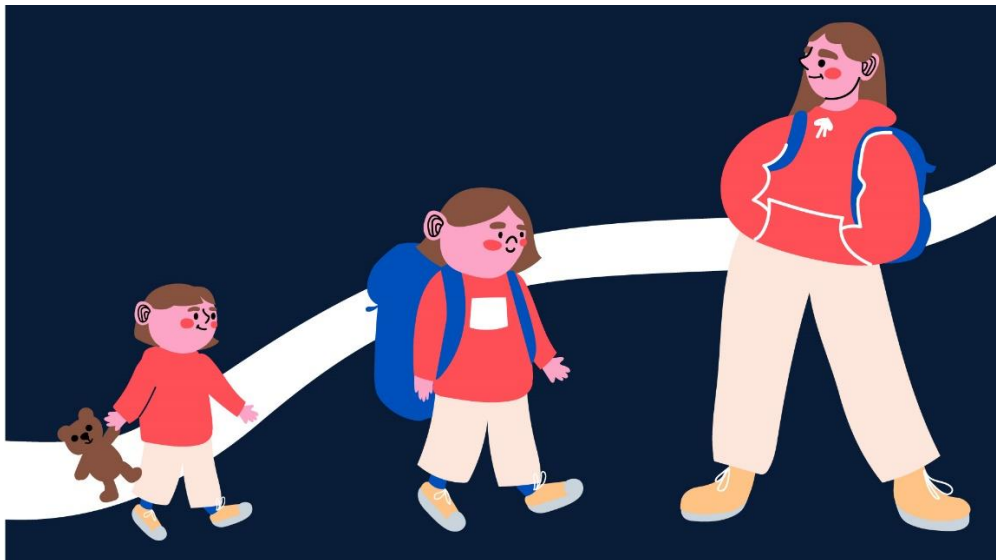

ESPOON KAUPUNGIN OPIKELUHUOLTOSUUNNITELMA

Sisällys

1 JOHDANTO	4
2 ARVIO OPISKELUHUOLLON KOKONAISTARPEESTA JA KÄYTETTÄVISSÄ OLEVISTA OPISKELUHUOLTOPALVELUISTA	7
2.1 Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta	7
2.2 Arvio käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista	7
3 TOIMENPITEET YHTEISÖLLISEN OPISKELUHUOLLON EDISTÄMISEKSI	8
3.1 Yhteisöllinen opiskeluhuolto esiopetuksessa	8
3.1.2 Esiopetuksen yhteisöllisen hyvinvointiryhmän toimintatavat ja käytännöt	8
3.1.2 Yhteistyö ja käytännöt esiopetusyksikön ympäristön terveellisyden ja turvallisuuden sekä päiväkotiyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa	9
3.2 Yhteisöllinen opiskeluhuolto perusopetuksessa	10
3.2.1 Koulun yhteisöllisen hyvinvointiryhmän toimintatavat ja käytännöt	10
3.2.2 Yhteistyö ja käytännöt kouluympäristön terveellisyden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa	11
3.3 Yhteisöllinen opiskeluhuolto lukiokoulutuksessa	12
3.3.1 Lukion yhteisöllisen hyvinvointiryhmän toimintatavat ja käytännöt	13
3.3.2 Yhteistyö ja käytännöt opiskeluympäristön terveellisyden ja turvallisuuden sekä lukioyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa	14
4 TOIMENPITEET TARVITTAVIEN TUKITOIMIEN JÄRJESTÄMISEKSI (YKSILÖKOHTAINEN OPISKELUHUOLTO)	15
4.1 Opiskeluhuollon palveluiden polku esiopetuksessa, perusopetuksessa ja lukiossa	15
4.2 Yksilökohtainen opiskeluhuolto esiopetuksessa	16
4.2.1 Opiskeluhuollon palvelut esiopetuksessa	16
4.2.2 Tapauskohtainen monialainen asiantuntijaryhmä esiopetuksessa	17
4.2.3 Opiskeluhuoltokertomusten laatiminen ja säilytys esiopetuksessa	17
4.2.4 Lapsen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytännöt esiopetuksessa	17
4.3 Yksilökohtainen opiskeluhuolto perusopetuksessa	18
4.3.1 Opiskeluhuollon palvelut perusopetuksessa	18
4.3.2 Tapauskohtainen monialainen asiantuntijaryhmä perusopetuksessa	19
4.3.3 Opiskeluhuoltokertomusten laatiminen ja säilytys perusopetuksessa	20
4.3.4 Suunnitelma oppilaan tuesta opetuksen epäämistilanteissa, epäämisen aikana ja opetukseen palatessa	20
4.4 Yksilökohtainen opiskeluhuolto lukiokoulutuksessa	20

4.4.1 Opiskeluhoollon palvelut lukiokoulutuksessa	21
4.4.2 Opiskeluhoollotokertomusten laatiminen ja säilytys lukiokoulutuksessa	23
4.4.3 Suunnitelma opiskelijan tuesta opetuksen epäämistilanteissa, epäämisen aikana ja opetukseen palatessa	23
5 YHTEISTYÖN JÄRJESTÄMINEN LASTEN, OPPILAIEN JA OPISKELIJOIDEN HYVINVOINTIA TUKEVIEN TAHOJEN KANSSA	24
5.1 Yhteistyön järjestäminen esiopetuksessa	25
5.1.1 Opiskeluhoollon moniammatillinen yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen yhteydessä	25
5.1.2 Yhteistyö esiopetuksen ja muiden lasten hyvinvointia tukevien tahojen kanssa kuten perheneuvola, lastensuojelu ja erikoissairaanhoito	26
5.2 Yhteistyön järjestäminen perusopetuksessa	26
5.2.1 Opiskeluhoollon moniammatillinen yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen, joustavan perusopetuksen ja sairaalaopetuksen yhteydessä	27
5.2.2 Yhteistyö yksilökohtaisen opiskeluhoollon toimijoiden ja koulun ulkopuolisten palveluiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa	27
5.3 Yhteistyön järjestäminen lukiokoulutuksessa	28
5.3.1 Yhteistyö yksilökohtaisen opiskeluhoollon toimijoiden ja oppilaitoksen ulkopuolisten palveluiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa	29
6 SUUNNITELMA LASTEN, OPPILAIEN JA OPISKELIJOIDEN SUOJAAMISEKSI VÄKIVALLALTA, KIUUSAAMISELTA JA HÄIRINNÄLTÄ SEKÄ KRIISISUUNNITELMA	29
6.1 Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä	30
6.2 Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa	30
7 OPISKELUHOOLLON VALVONTA	30
7.1 Omavalvonnan toteuttaminen Espoossa	30

OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMAN LIITTEET

Yhteiset liitteet

Liite 1. Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskelu-
huoltopalveluista

Liite 2. Yhdessä vahvaksi yhteisöksi – Suunnitelma kiusaamista, väkivaltaa, häirintää
ja syrjintää vastaan Espoon kasvun ja oppimisen toimialalla

Liite 3. Kriisisuunnitelma

Esiopetuksen liitteet

Liite 4. Opiskeluhuollon toimijoiden tehtäväkuvaukset esiopetuksessa

Liite 5. Poissaolojen seuraaminen ja niihin puuttuminen esiopetuksessa

Liite 6. Ehkäisevä päihdesuunnitelma esiopetuksessa

Perusopetuksen liitteet

Liite 7. Opiskeluhuollon toimijoiden tehtäväkuvaukset perusopetuksessa

Liite 8. Poissaoloihin puuttuminen ja läsnäolon tukeminen perusopetuksessa

Liite 9. Päihteiden käytön ehkäisyn ja käyttöön puuttumisen suunnitelma Espoon pe-
rusopetuksessa ja lukioissa (koskee myös lukiokoulutusta)

Liite 10. Toimintaohje opiskelijan terveydentilaan liittyvistä asioista (koskee myös lu-
kiokoulutusta)

Lukiokoulutuksen liitteet

Liite 11. Opiskeluhuollon toimijoiden tehtäväkuvaukset lukiokoulutuksessa

Liite 12. Poissaolojen seuraaminen ja niihin puuttuminen lukiokoulutuksessa

1 JOHDANTO

Opiskeluhoollolla tarkoitetaan lapsen, oppilaan ja opiskelijan hyvän oppimisen, psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa esiopetuksessa sekä koulu- ja lukioyhteisössä. Opiskeluhooltotyötä ohjaa lapsen ja nuoren edun ensisijaisuus ja hänen hyvinvointinsa edistäminen.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen myötä hyvinvointialueet vastaavat 1.1.2023 alkaen opiskeluhohtopalveluiden eli koulu- ja opiskeluterveydenhuollon sekä kuraattori- ja psykologipalveluiden järjestämisestä. Opetushallitus on tämän vuoksi uudistanut eri koulutusmuotojen opetussuunnitelmien perusteita. Merkittävin muutos perusteissa ja määräyksessä on opetuksen ja koulutuksen järjestäjiä koskeva velvoite, jonka mukaan niiden on laadittava oma opiskeluhohtosuunnitelma. Muuten uudistukset koskevat käsitteiden yhtenäistämistä ja ajantasaisen lainsäädännön huomioimista, eivätkä ne muuta koulujen tai oppilaitosten tuttuja oppilas- ja opiskelijahuoltolain rakenteita. Koulutuksen järjestäjän opiskeluhohtosuunnitelman tarkoituksena on yhtenäistää koulujen ja oppilaitosten käytäntöjä sekä keventää mahdollisesti jatkossa koulujen ja oppilaitosten suunnittelutyötä.

Vaikka opiskeluhohtopalveluiden järjestämisvastuussa on tapahtunut muutoksia, opiskeluhohtopalvelut järjestetään kouluissa ja oppilaitoksissa edelleen ensisijaisesti lähipalveluna, joille koulutuksen järjestäjän tulee tarjota asianmukaiset tilat. Toisen asteen opiskeluterveydenhuollon palveluja voidaan järjestää myös keskitetysti opiskeluterveydenhuollon toimipisteessä. Tällöin palvelun tulee olla opiskelijoille helposti saavutettavissa. Myös koulu- tai oppilaitoskohtainen opiskeluhohtoryhmä tai yksittäisen oppilaan tai opiskelijan tueksi koottava monialainen asiantuntijaryhmä jatkavat työtään.

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhohtosuunnitelma korvaa aiemmat koulu- ja oppilaitoskohtaiset opiskeluhohtosuunnitelmat, jotka ovat poistuneet laista ja Opetushallituksen valtakunnallisista määräyksistä. Lisäksi koulutuksen järjestäjän opiskeluhohtosuunnitelma korvaa opiskeluhoollon osalta paikallisen opetussuunnitelman. Järjestäjäkohtaisen opiskeluhoollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaa monialainen opiskeluhoollon ohjausryhmä. Opiskeluhohtosuunnitelma laaditaan yhteistyössä koulujen ja opiskeluhohtopalvelujen henkilöstön, oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Hyvinvointialueella on terveydenhuoltolain mukainen yhteistyövelvoite koulutuksen järjestäjän opiskeluhohtosuunnitelman valmistelussa. Kunnan alueella toimivien opetuksen tai koulutuksen järjestäjien opiskeluhohtosuunnitelmat liitetään lastensuojelulain 12 §:n mukaiseen kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan.

Opiskeluhohtosuunnitelmassa kuvataan, miten kunnassa ja paikallisesti päätetyllä tavalla esiopetuksessa, koulussa tai oppilaitoksessa toteutetaan yhteisöllistä opiskeluhohtotyötä, miten yksilökohtaista tukea järjestetään sekä miten lasten, oppilaiden, opiskelijoiden, heidän huoltajiensa ja yhteistyötahojen kanssa tehdään yhteistyötä. Opiskeluhohtosuunnitelmassa linjataan myös toimintatavat kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan sekä kriisitilanteiden varalle. Opiskeluhohtosuunnitelma sisältää koulutuksen järjestäjäkohtaisesti määritellyt opiskeluhohtotyön tavoitteet ja keskeiset periaatteet sekä toimenpiteet opiskeluhoollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (omavalvonta). Koulutuksen järjestäjän tulee kuvata opiskeluhohtosuunnitelmassa, miten suunnitelman toteutumista kouluissa ja oppilaitoksissa seurataan ja sitä tarkistetaan tarvittaessa.

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten suunnitelmassa on koulukohtaisesti seuraavat tiedot (asiakokonaisuudet 1–5):

1. Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista
2. Esiopetuksen, koulu- ja lukioyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhuollon edistämiseksi
3. Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoito)
4. Yhteistyön järjestäminen lasten, oppilaiden ja opiskelijoiden sekä heidän perheidensä sekä esiopetuksessa, koulussa ja lukiossa työskentelevien ja muiden lasten, oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa
5. Suunnitelmat lasten, oppilaiden ja opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma.

Koulutuksen järjestäjän tulee valmistella kutakin koulutusmuotoa koskevan määräyksen mukainen opiskeluhoitosuunnitelma. Koulutuksen järjestäjä päättää paikallisesti, miten tarvittavat tiedot asiakokonaisuuksista kootaan ja miten koulujen ja oppilaitosten toimintaa niiden avulla ohjataan. Opiskeluhoitopalvelujen osalta tämä tehdään yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Opiskeluhoitosuunnitelma liitetään kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan.

Espoon kaupungin opiskeluhoitosuunnitelmaan on koottu tiedot jokaisen asiakokonaisuuden alle koulutusmuotokohtaisesti. Perusopetukseen valmistavan opetuksen opiskeluhuollon järjestämistä ja toteuttamista koskevat samat periaatteet ja oppilaita samat oikeudet kuin esi- ja perusopetuksen oppilaille annettavassa opiskeluhoitossa. Esiopetuksen osalta yksikkökohtaiset tarkennukset tehdään ryhmän esiopetussuunnitelmaan. Perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa tarkennukset tehdään koulujen ja lukioden lukuvuosisuunnitelmiin.

Opiskeluhuollon kokonaisuus

Opiskeluhuollon kokonaisuus

Opiskeluhuolto tukee lasten ja nuorten oppimista ja hyvinvointia koulun arjessa sekä edistää kodin ja koulun yhteistyötä. Yksilökohtaisella opiskeluhuollon palvelulla tarkoitetaan kuraattorin, psykologin ja terveydenhuollon palveluita, joita on tarjolla kaikissa Espoon oppilaitoksissa. Yhteisöllinen opiskeluhuolto on ennaltaehkäisevää, moniammatillista ja koko yhteisöä tukevaa.

2 ARVIO OPISKELUHUOLLON KOKONAISTARPEESTA JA KÄYTETTÄVISSÄ OLEVISTA OPISKELUHUOLTOPALVELUISTA

Arvioon opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista (kouluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut) kootaan tiedot kultakin koululta. Tiedot ilmoitetaan koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten henkilötyövuosina. Arvioilla varmistetaan opiskeluhoitopalvelujen riittävyys huomioiden oppilaiden ja kouluyhteisön tarpeet, terveystarkastusten ja henkilöstömitoitusten toteutuminen sekä palvelujen järjestäminen määrääjässä.

2.1 Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta

Arvioon kokonaistarpeesta sisältyvät yksilökohtaisessa ja yhteisöllisessä opiskeluhoitotyössä sekä opiskeluhuollon yhteistyössä tarvittavat resurssit. Kokonaistarpeen arviossa huomioidaan esimerkiksi kouluyksiköiden määrä ja koulujen oppilasmäärä sekä toimintaympäristön erityispiirteet. Arviossa huomioidaan lisäksi esimerkiksi eri ikäisten, tehostettua ja erityistä tukea tarvitsevien ja maahanmuuttotilaisien oppilaiden lukumäärät ja osuudet. Arviossa hyödynnetään monipuolisesti paikallista lasten ja nuorten terveyttä, hyvinvointia ja elinoloja koskevaa seurantatietoa, jota on koottu myös oppilailta ja hoitajilta, opetushenkilöstöltä ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisilta.

2.2 Arvio käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista

Koulutuksen järjestäjän arviossa käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista ilmoitetaan kaikkien opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten (kouluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut) henkilötyövuodet.

Paikalliset toimintatavat

Espoossa arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja arvio käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista kootaan Excel-taulukoon, joka tulee opiskeluhoitosuunnitelman liitteeksi. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue järjestää opiskeluhoitopalvelut ja ilmoittaa koulutuksen järjestäjälle käytettävissä olevat resurssit (henkilötyövuodet), jotka kirjataan osaksi opiskeluhoitosuunnitelmaa. Lisäksi Excel-taulukoon kerätään yksikkökohtaiset tiedot esiopetusyksiköistä, kouluista ja lukioista. Opiskeluhoollon laskennalliseen resurssiin vaikuttavat yksikön koko, S2-oppilaiden/opiskelijoiden määrä sekä erityisen tuen oppilaiden/opiskelijoiden määrä.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 9 a §:n (16.12.2021/1146) mukaan psykologi- ja kuraattoripalveluita järjestettäessä saa yhtä kuraattoria kohden olla enintään 670 opiskelijaa ja yhtä psykologia kohden enintään 780 opiskelijaa. Kouluterveydenhuollossa suositeltu oppilasmäärä on terveydenhoitajalla 460 ja lääkärillä 2100 (Lastenneuvolan ja kouluterveydenhuollon henkilöstömitoitussuositukset 2023, THL). Opiskeluterveydenhuolto edellyttää toisella asteella yhden kokopäiväisen terveydenhoitajan 570 opiskelijaa kohti, ja yhden kokopäiväisen lääkärin 1 800 opiskelijaa kohti (Henkilöstömitoitussuositus, Opiskeluterveydenhuollon opas, STM 2021).

3 TOIMENPITEET YHTEISÖLLISEN OPISKELUHUOLLON EDISTÄMISEKSI

Yhteisöllinen opiskeluhoito on tärkeä osa esiopetuksen, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen toimintakulttuuria ja sen kehittäminen edellyttää johtamista. Oppilaiden ja opiskelijoiden terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluu oppilas- ja opiskelijahuoltolain 6 §:n (opetussuunnitelman mukainen ja koulutuksen järjestäjän opiskeluhoito) mukaisesti yhteisöllisen työn kokonaisuuteen. Tällä tarkoitetaan toimintaa, jonka avulla seurataan ja kehitetään yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä terveellisen, turvallisen ja esteettömän oppimisympäristön syntymistä, edistetään mielenterveyttä ja oppimista sekä ehkäistään syrjäytymistä. Oppilaitoksen henkilökunnalla on ensisijainen vastuu esiopetus-/koulu-/lukioyhteisön hyvinvoinnista.

Espoon opiskeluhoitosuunnitelmassa on kuvattu yhteisöllisen opiskeluhoitojärjestämisen periaatteet koulutusmuotokohtaisesti. Yksikkökohtaiset tarkennukset tehdään esiopetuksen osalta ryhmien esiopetussuunnitelmaan sekä koulujen ja lukioden osalta niiden lukuvuosisuunnitelmaan.

3.1 Yhteisöllinen opiskeluhoito esiopetuksessa

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan

- yhteisöllisen opiskeluhoitojärjestämisen toimintatavat esiopetuksessa
- esiopetusyksikkökohtaisten opiskeluhoitoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat

Opiskeluhoitoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä koko esiopetusyhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhoitona. Yhteisöllisellä opiskeluhoitolla tarkoitetaan esiopetusyksikön toimintakulttuuria, joka edistää esioppilaiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta. Yhteisöllinen opiskeluhoito on suunnitelmallista ja tavoitteellista työtä esiopetuksen arjessa.

3.1.2 Esiopetuksen yhteisöllisen hyvinvointiryhmän toimintatavat ja käytännöt

Yhteisöllisen työn suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista vastaa esiopetuksen yhteisöllinen hyvinvointiryhmä (YHR), jota johtaa varhaiskasvatusyksikön johtaja. Suunnittelu tarkoittaa opiskeluhoitojärjestämisen kokonaisuuden koordinoimista yksikössä ja siten myös yksilökohtaisen opiskeluhoitojärjestämisen menettelytavoista ja yhteistyökäytännöistä sopimista. Yhteisöllisen opiskeluhoitojärjestämisen suunnittelu ja toteuttaminen on kuitenkin ryhmän tärkein tehtävä. Tämä tarkoittaa tehtäviä, joihin sisältyvät esiopetusyksikön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin varmistaminen sekä hyvinvointia ja oppimista tukevan toiminnan kehittäminen ja toteuttaminen.

Yhteisöllisen hyvinvointiryhmän tehtävinä opiskeluhoitojärjestämisessä ovat esimerkiksi:

- Rakenteiden ja toimintatapojen luominen yhteisölliselle ja ennaltaehkäisevälle työlle
- Ryhmä- ja yksikkökohtaisen hyvinvointitiedon hyödyntäminen yhteisöllisen opiskeluhoitojärjestämisen toimenpiteiden suunnittelussa ja toimenpiteiden määrittelyssä

- Kirjallisten suunnitelmien valmistelu ja päivittäminen
- Toimintatavoista ja suunnitelmista tiedottaminen
- Esioppilaiden ja huoltajien osallisuuden edistäminen
- Vuorovaikutuksen ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistäminen
- Tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistamisen suunnittelu ja yhdenmukaisten toimintatapojen varmistaminen
- Työrauhan tukeminen
- Kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan ehkäisy ja niihin puuttumisen toimintatavoista sopiminen
- Esiopetusyhteisön ja ryhmien turvallisuuden ja hyvinvoinnin tilan sekä yhteisöllisen hyvinvointityön vaikuttavuuden seuranta ja arviointi

Hyvinvointiryhmän työskentely on yhteisöllistä ja ennaltaehkäisevää. Työn kohteena voi olla esiopetusryhmä tai koko yhteisö. Asioita käsitellään yleisellä ja yhteisöllisellä tasolla, eikä ryhmä koskaan käsittele yksittäistä lasta koskevaa asiaa. Yhteisöllisiä toimia voidaan suunnata kaikille yhteisön jäsenille tai kohdentaa esimerkiksi ryhmälle, jossa on havaittu kiusaamista tai työrauhaongelmia.

Yhteisöllinen hyvinvointiryhmä on monialainen, ja sitä johtaa varhaiskasvatussyksikön johtaja. Puheenjohtajan lisäksi hyvinvointiryhmään kuuluvat esimerkiksi varhaiskasvatuksen opettaja, varhaiskasvatuksen erityisopettaja tai laaja-alainen varhaiskasvatuksen erityisopettaja, psykologi, kuraattori, terveydenhoitaja sekä esiopetusyksikön muuta henkilöstöä tarpeen mukaan. Ryhmään kutsutaan säännöllisesti myös huoltajien edustajia.

Hyvinvointiryhmä kokoontuu säännöllisesti ennalta sovitun aikataulun mukaisesti. Esiopetusyksikkö tiedottaa yhteisöllisestä opiskeluhollosta sovitun käytännön mukaisesti. Hyvinvointiryhmä suunnittelee, arvioi ja kehittää toimintaansa vuosittain. Yhteisöllisessä hyvinvointiryhmässä käsitellyt asiat dokumentoidaan ennalta sovitulla tavalla. Niistä tiedotetaan esioppilaille ja huoltajille sovitulla tavalla.

Poissaolojen seurantaa ja niihin puuttumista toteutetaan ns. poissaolojen porrasmallin mukaisesti. Malli on kuvattu liitteessä. Myös ehkäisevä päihdetyö esiopetuksessa on kuvattu liitteessä.

3.1.2 Yhteistyö ja käytännöt esiopetusyksikön ympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä päiväkotiyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

Varhaiskasvatussyksiköt kuuluvat terveydensuojelulain perusteella säännöllisen valvonnan piiriin. Espoon seudun ympäristöterveys tekee valvontasuunnitelmansa mukaisesti tarkastuskäynnin päiväkoteihin joka 3. vuosi. Tarkastuksista sovitaan päiväkodin johtajan kanssa etukäteen ja tarkastuksiin pyydetään tarvittaessa myös kiinteistön hollosta vastaava taho mukaan. Tarkastuksissa kuullaan käyttäjiä, tehdään havaintoja ja arvioidaan tilojen yleistä siisteyttä, rakenteiden kuntoa ja ylläpitoa sekä arvioidaan tilojen terveellisyyttä ja turvallisuutta. Tarkastuksella arvioidaan myös sisäilman laatua ja ilmanvaihdon riittävyyttä, toiminnasta aiheutuvaa melua, tilojen soveltuvuutta käyttötarkoitukseen sekä tilojen riittävyyttä lapsimääriin. Tarkastuksesta laaditaan tarkastuskertomus, joka lähetetään varhaiskasvatussyksikön johtajalle. Varhaiskasvatussyksikön johtaja on tarvittaessa

yhteydessä kiinteistön omistajaan kiinteistössä mahdollisesti todettujen puutteiden johdosta. Tarkastuksessa havaitut puutteet veloitetaan korjattavaksi annettuun määräaikaan mennessä.

Oppilaitoksen monialaisesta tarkastuksesta tiedotetaan huoltajia, henkilöstöä, vanhempainyhdistystä ja yhteistyökumppaneita. Yhteisöllisen opiskeluhuollon yhdessä täyttämä yhteenvetolomake (THL) oppilaitoksen monialaisesta tarkastuksesta lähetetään tiedoksi Espoon opiskeluhuollon ohjausryhmän puheenjohtajalle. Lasten ja nuorten hyvinvointityön ohjausryhmälle tehdään vuosittain yleisellä tasolla kooste edellisen lukuvuoden tarkastuksista.

3.2 Yhteisöllinen opiskeluhuolto perusopetuksessa

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan

- oppilaiden ja kouluyhteisön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden seuraamisen käytännöt ja keskeiset tulokset
- koulukohtaisten opiskeluhoitoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat
- poissaolojen ehkäisemisestä, suunnitelmallisesta seurannasta ja poissaoloihin puuttumisesta määrätään perusteiden luvuissa 5.1 Yhteinen vastuu koulupäivästä ja 5.6 Paikallisesti päätettävät asiat
- tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäisemisen ja käyttöön puuttuminen
- yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

3.2.1 Koulun yhteisöllisen hyvinvointiryhmän toimintatavat ja käytännöt

Yhteisöllisen työn suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista vastaa koulun yhteisöllinen hyvinvointiryhmä (YHR), jota johtaa rehtori. Suunnittelu tarkoittaa opiskeluhuollon kokonaisuuden koordinoitua koulussa ja siten myös yksilökohtaisen opiskeluhuollon menettelytavoista ja yhteistyökäytännöistä sopimista. Yhteisöllisen opiskeluhuollon suunnittelu ja toteuttaminen on kuitenkin ryhmän tärkein tehtävä. Tämä tarkoittaa tehtäviä, joihin sisältyvät kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin varmistaminen sekä hyvinvointia ja oppimista tukevan toiminnan kehittäminen ja toteuttaminen.

Yhteisöllisen hyvinvointiryhmän tehtävinä opiskeluhuollossa ovat esimerkiksi:

- Rakenteiden ja toimintatapojen luominen yhteisölliselle ja ennaltaehkäisevälle työlle
- Luokka- ja koulukohtaisen hyvinvointitiedon hyödyntäminen yhteisöllisen opiskeluhuollon toimenpiteiden suunnittelussa ja toimenpiteiden määrittelyssä
- Kirjallisten suunnitelmien valmistelu ja päivittäminen
- Toimintatavoista ja suunnitelmista tiedottaminen
- Oppilaiden ja huoltajien osallisuuden edistäminen
- Vuorovaikutuksen ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistäminen
- Tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistamisen suunnittelu ja yhdenmukaisten toimintatapojen varmistaminen
- Työrauhan tukeminen

- Kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan ehkäisy ja niihin puuttumisen toimintatavoista sopiminen
- Kouluyhteisön ja ryhmien turvallisuuden ja hyvinvoinnin tilan sekä yhteisöllisen hyvinvointityön vaikuttavuuden seuranta ja arviointi

Hyvinvointiryhmän työskentely on yhteisöllistä ja ennaltaehkäisevää. Työn kohteena voi olla ryhmä, luokka tai koko yhteisö. Asioita käsitellään yleisellä ja yhteisöllisellä tasolla, eikä ryhmä koskaan käsittele yksittäistä oppilasta koskevaa asiaa. Yhteisöllisiä toimia voidaan suunnata kaikille yhteisön jäsenille tai kohdentaa esimerkiksi ryhmälle, jossa on havaittu kiusaamista tai työrauhaongelmia.

Yhteisöllinen hyvinvointiryhmä on monialainen, ja sitä johtaa rehtori. Rehtorin lisäksi ryhmän muita jäseniä ovat terveydenhoitaja, psykologi, kuraattori, laaja-alainen erityisopettaja tai erityisopettaja, opinto-ohjaaja ja opettajakunnan jäsen / jäseniä sekä joissakin kouluissa opetustoimen omat koulu-terapeutit. Ryhmään kutsutaan säännöllisesti myös oppilaiden (esim. oppilaskunnan), huoltajien, nuorisopalvelujen ja muiden toimijoiden edustajia.

Hyvinvointiryhmä kokoontuu säännöllisesti ennalta sovitun aikataulun mukaisesti. Tehtävät edellyttävät, että ryhmä kokoontuu suunnitelmallisesti ja riittävän usein. Koulu tiedottaa yhteisöllisestä opiskeluhuollosta sovitun käytännön mukaisesti. Hyvinvointiryhmä suunnittelee, arvioi ja kehittää toimintaansa vuosittain. Lukuvuosittaista suunnittelua tukemaan voidaan laatia opiskeluhuollon vuosikello. Yhteisöllisessä hyvinvointiryhmässä käsitellyt asiat dokumentoidaan ennalta sovitulla tavalla. Keskeisistä käsitellyistä asioista tiedotetaan koulun internet-sivuilla tai Wilman tai muun sähköisen järjestelmän kautta.

Päihteiden käytön ehkäisemiseen liittyvät toimenpiteet kuvataan erillisessä liitteessä, kuten myös poissaoloihin puuttumisen malli. Poissaolomallin yksikkökohtaiset käytännöt sisältyvät myös koulujen lukuvuosisuunnitelmaan.

3.2.2 Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä koulu-yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

Oppilaitosten terveellisyydestä ja turvallisuudesta sekä oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista huolehtiminen on laaja, monialaista asiantuntemusta edellyttävä tehtävä, joka on annettu useiden eri viranomaisten vastuulle. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) tuo opiskeluympäristöstä ja yhteisön hyvinvoinnista huolehtimisen kaikkien oppilaitoksissa työskentelevien tehtäväksi yhteisöllisessä opiskeluhuollossa. Terveystarkastuslaki velvoittaa koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa toteuttamaan oppilaitostarkastukset säännöllisesti yhdessä muiden viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Oppilaitos ympäristön terveellisuutta, turvallisuutta ja hyvinvointia kartoitetaan kolmen vuoden välein tehtävän oppilaitoksen monialaisen tarkastuksen yhteydessä. Tarkastuksella arvioidaan myös sisäilman laatua ja ilmanvaihdon riittävyyttä, toiminnasta aiheutuvaa melua, tilojen soveltuvuutta käyttötarkoitukseen sekä tilojen riittävyyttä oppilasmääriin. Tarkastuksesta laaditaan tarkastuskertomus, joka lähetetään koulun rehtorille. Tarkastus tehdään yhteistyössä koulun henkilöstön, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon, terveystarkastajan, työsuojeluhenkilöstön ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kanssa.

Oppilaitoksen monialaisesta tarkastuksesta tiedotetaan oppilaita, huoltajia, henkilöstöä, johtokuntaa, vanhempainyhdistystä, oppilaskuntaa ja yhteistyökumppaneita. Yhteisöllisen opiskeluhuollon yhdessä täyttämä yhteenvetolomake (THL) oppilaitoksen monialaisesta tarkastuksesta lähetetään tiedoksi Espoon opiskeluhuollon ohjausryhmän puheenjohtajalle. Lasten ja nuorten hyvinvointityön ohjausryhmälle tehdään vuosittain yleisellä tasolla kooste edellisen lukuvuoden tarkastuksista.

3.3 Yhteisöllinen opiskeluhuolto lukiokoulutuksessa

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan

- opiskelijoiden ja lukioyhteisön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden seuraamisen käytännöt ja keskeiset tulokset
- oppilaitoskohtaisten opiskeluhoitoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14 § (1287/2013, muutettu lailla 1501/2016)
- koulutukseen osallistumisen seuranta, poissaolojen ehkäiseminen ja niihin puuttuminen
- tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäisemisen ja käyttöön puuttuminen
- yhteistyö ja käytänteet oppilaitosympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa (terveydenhuoltolaki 1326/2010 16 § ja valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta 388/2011 12 §).

Opiskeluhuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä yhteisöllisenä opiskeluhoitona, jossa ennaltaehkäistään ongelmia sekä edesautetaan niiden varhaista tunnistamista ja tarvittavan opiskeluhoollollisen tuen järjestämistä. Opiskeluhuolto on osa lukion toimintakulttuuria ja toimia, joilla edistetään opiskelijoiden osallisuutta, oppimista, hyvinvointia, terveyttä, vuorovaikutusta ja sosiaalista vastuullisuutta. Lisäksi edistetään ja seurataan opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä opiskeluympäristön terveellisuutta, turvallisuutta ja esteettömyyttä. Yhteisöllisen opiskeluhuollon suunnittelun ja kehittämisen lähtökohtana on opiskelijan osallisuus, myönteinen vuorovaikutus sekä aikuistuvan nuoren itsenäistymisen tukeminen.

Yhteisöllisen opiskeluhuollon lähtökohtana on opiskelijoiden osallisuus ja kuulluksi tuleminen. Kaikilla opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus osallistua yhteisöllisen opiskeluhuollon toimintatapojen kehittämiseen ja mielipiteensä ilmaisemiseen opiskelijoita ja oppilaitosyhteisöä koskevissa asioissa. Opiskelijoiden osallisuuden edistäminen on oppilaitoksen tehtävä. Huoltajien mahdollisuutta osallistua yhteistyöhön tuetaan. Huoltajia kannustetaan osallistumaan yhteisöllisen opiskeluhuollon kehittämiseen ja oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin ja yhteistyön vahvistamiseen.

Yhteisöllinen opiskeluhuolto vahvistaa opiskelijoiden hyvinvointia luomalla oppilaitokseen yhteenkuuluvuuden, avoimen vuorovaikutuksen ja huolenpidon ilmapiirin, jossa kaikilla on hyvä olla ja opiskella. Myönteisen ryhmädynamiikan tukeminen hyvän ryhmähengen edistämiseksi ja varhainen puuttuminen ryhmien toiminnan kielteisiin piirteisiin ovat tärkeitä yhteisöllisen opiskeluhuollon tehtäviä. Hyviä keinoja ovat esimerkiksi sosiaalisten taitojen oppimista ja ryhmäytymistä tukevat toimintatavat, kuten opintopiirien järjestäminen ja muun kiinnostuksen mukaisen yhteistoiminnan organisointi opiskelijoille. Voidaan myös luoda tiloja, joissa nuoret voivat kokoontua luontevasti, sekä käytäntöjä, joilla uudet opiskelijat saadaan mukaan yhteiseen toimintaan.

3.3.1 Lukion yhteisöllisen hyvinvointiryhmän toimintatavat ja käytännöt

Yhteisöllinen hyvinvointiryhmä (eli oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltoryhmä) kehittää yhteisöllisiä toimintatapoja ja edistää opiskelijoiden ja huoltajien osallisuutta oppilaitoksen toiminnassa. Yhteisöllinen opiskeluhuoltoryhmä luo toiminnalle rakenteet ja vastaa oppilaitoksen opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta sekä arvioinnista.

Yhteisöllisen hyvinvointiryhmän tehtävinä opiskeluhuollossa ovat esimerkiksi:

- Rakenteiden ja toimintatapojen luominen yhteisölliselle ja ennaltaehkäisevälle työlle
- Ryhmä- ja oppilaitoskohtaisen hyvinvointitiedon hyödyntäminen yhteisöllisen opiskeluhuollon toimenpiteiden suunnittelussa ja toimenpiteiden määrittelyssä
- Kirjallisten suunnitelmien valmistelu ja päivittäminen
- Toimintatavoista ja suunnitelmista tiedottaminen
- Opiskelijoiden ja huoltajien osallisuuden edistäminen
- Vuorovaikutuksen ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistäminen
- Tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistamisen suunnittelu ja yhdenmukaisten toimintatapojen varmistaminen
- Työrauhan tukeminen
- Kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan ehkäisy ja niihin puuttumisen toimintatavoista sopiminen
- Opiskeluyhteisön ja ryhmien turvallisuuden ja hyvinvoinnin tilan sekä yhteisöllisen hyvinvointityön vaikuttavuuden seuranta ja arviointi

Hyvinvointiryhmän työskentely on yhteisöllistä ja ennaltaehkäisevää. Työn kohteena voi olla ryhmä, luokka tai koko yhteisö. Asioita käsitellään yleisellä ja yhteisöllisellä tasolla, eikä ryhmä koskaan käsittele yksittäistä opiskelijaa koskevaa asiaa. Yhteisöllisiä toimia voidaan suunnata kaikille yhteisön jäsenille tai kohdentaa esimerkiksi ryhmälle, jossa on havaittu kiusaamista tai työrauhaongelmia.

Yhteisöllinen hyvinvointiryhmä on monialainen. Espoossa ryhmää johtaa oppilaitoksen rehtori. Rehtorin lisäksi ryhmän muita jäseniä ovat terveydenhoitaja, psykologi, kuraattori, laaja-alainen erityisopettaja tai erityisopettaja, opinto-ohjaaja, opettajakunnan jäsen / jäseniä sekä pääsääntöisesti opiskelijakunnan ja huoltajien edustajat. Ryhmään on hyvä kutsua, tai siihen voi kuulua, myös nuorisopalvelujen ja muiden toimijoiden edustajia. Yhteisöllinen hyvinvointiryhmä vastaa lukioyhteisön ja opiskeluryhmien hyvinvoinnin, terveellisyys- ja turvallisuuden seurannasta, arvioinnista ja kehittämisestä.

Hyvinvointiryhmä kokoontuu säännöllisesti ennalta sovitun aikataulun mukaisesti. Lukio tiedottaa yhteisöllisestä opiskeluhuollosta sovitun käytännön mukaisesti. Hyvinvointiryhmä suunnittelee, arvioi ja kehittää toimintaansa vuosittain. Yhteisöllisessä hyvinvointiryhmässä käsitellyt asiat dokumentoidaan ennalta sovitulla tavalla. Keskeisistä käsitellyistä asioista tiedotetaan koulun internet-sivuilla tai Wilman tai muun sähköisen järjestelmän kautta.

3.3.2 Yhteistyö ja käytänteet opiskeluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä lukioyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

Oppilaitosten terveellisyydestä ja turvallisuudesta sekä oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista huolehtiminen on laaja, monialaista asiantuntemusta edellyttävä tehtävä, joka on annettu useiden eri viranomaisten vastuulle. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) tuo opiskeluympäristöstä ja yhteisön hyvinvoinnista huolehtimisen kaikkien oppilaitoksissa työskentelevien tehtäväksi yhteisöllisessä opiskeluhuollossa. Terveystarkastuslaki velvoittaa koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa toteuttamaan oppilaitostarkastukset säännöllisesti yhdessä muiden viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Oppilaitosympäristön terveellisuutta, turvallisuutta ja hyvinvointia kartoitetaan kolmen vuoden välein tehtävän oppilaitoksen monialaisen tarkastuksen yhteydessä. Oppilaitoksen monialainen tarkastus tehdään Espoossa samanaikaisesti ympäristöterveyden tarkastuksen kanssa. Ympäristöterveyden tarkastuskierros ja -raportti on yksi osa oppilaitoksen monialaista tarkastusta. Tarkastuksella arvioidaan myös sisäilman laatua ja ilmanvaihdon riittävyttä, toiminnasta aiheutuvaa melua, tilojen soveltuvuutta käyttötarkoitukseen sekä tilojen riittävyttä opiskelijamääriin. Tarkastuksesta laaditaan tarkastuskertomus, joka lähetetään lukion rehtorille. Tarkastus tehdään yhteistyössä oppilaitoksen henkilöstön, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon, terveystarkastajan, työsuojeluhenkilöstön ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kanssa.

Oppilaitoksen monialaisesta tarkastuksesta tiedotetaan opiskelijoita, huoltajia, henkilöstöä, johtokuntaa, vanhempainyhdistystä, opiskelijakuntaa ja yhteistyökumppaneita. Yhteisöllisen opiskeluhuollon yhdessä täyttämä yhteenvetolomake (THL) oppilaitoksen monialaisesta tarkastuksesta lähetetään tiedoksi Espoon opiskeluhuollon ohjausryhmän puheenjohtajalle. Lasten ja nuorten hyvinvointityön ohjausryhmälle tehdään vuosittain yleisellä tasolla kooste edellisen lukuvuoden tarkastuksista.

4 TOIMENPITEET TARVITTAVIEN TUKITOIMIEN JÄRJESTÄMISEKSI (YKSILÖKOHTAINEN OPISKELUHUOLTO)

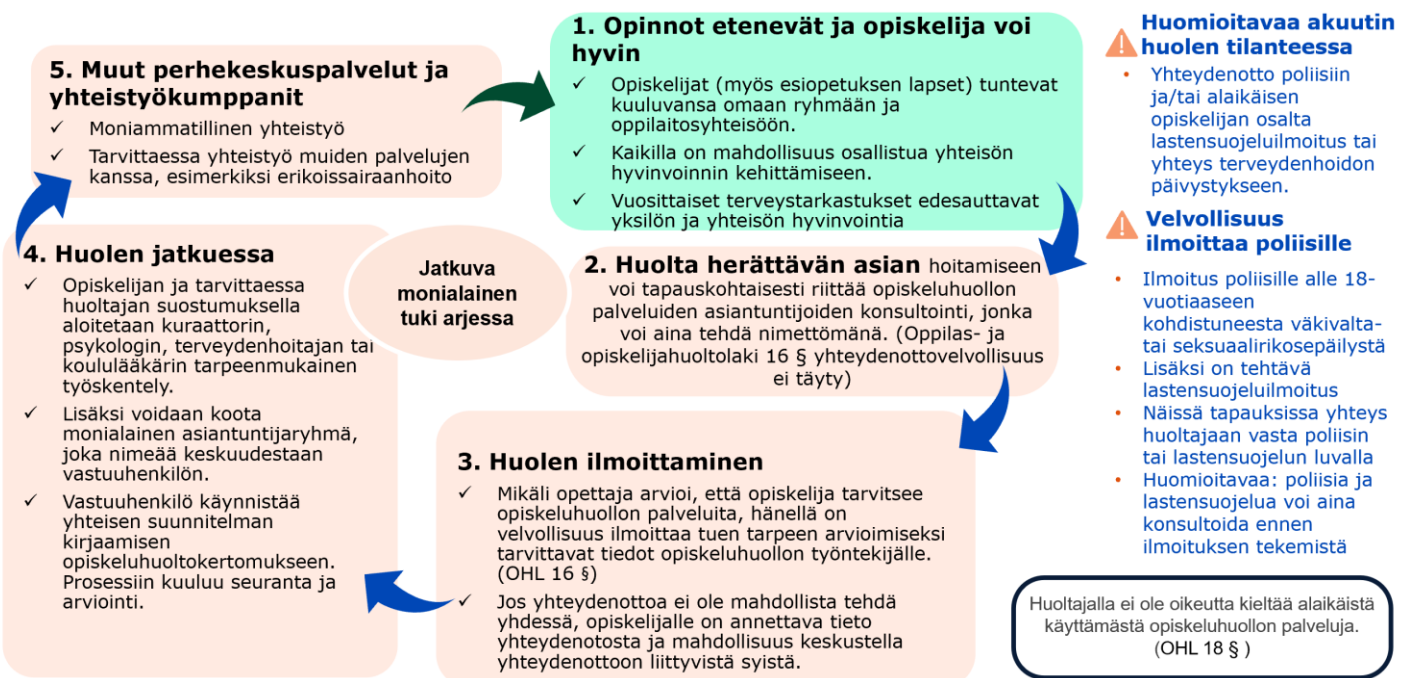
Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan kouluterveydenhuollon palveluja, opiskeluhoollon kuraattori- ja psykologipalveluja sekä yksittäistä oppilasta koskevaa monialaista yksilökohtaista opiskeluhoolltoa, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Yksilökohtaisessa opiskeluhoolllossa seurataan ja edistetään oppilaan kokonaisvaltaista terveyttä, hyvinvointia, osallisuutta ja oppimista, ehkäistään ongelmia ja tarjotaan varhaista tukea.

Yksilökohtainen opiskeluhoollto perustuu aina oppilaan sekä tarvittaessa huoltajan suostumukseen. Oppilaan osallisuus ja mielipiteet otetaan huomioon toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Yksilökohtaisessa työssä noudatetaan tietojen luovuttamista, saamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä.

4.1 Opiskeluhoollon palveluiden polku esiopetuksessa, perusopetuksessa ja lukiossa

Opiskeluhoollon palvelujen polku Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella

Koskee koulutuksen järjestäjien ja opiskeluhoollon ammattilaisten yhteistyötä

4.2 Yksilökohtainen opiskeluhoolto esiopetuksessa

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelmassa kuvataan

- lapsen ohjaaminen opiskeluhooltopalveluihin (ikäryhmälle tarkoitetut neuvolapalvelut, kuraattori- ja psykologipalvelut)
- yksittäisen lapsen tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, huoltajan suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen
- opiskeluhohtokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen opetuksen järjestäjän opiskeluhohtorekisterille
- lapsen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet esiopetuksessa

Esiopetusyksikön toimintakulttuurissa yhdistyvät parhaimmillaan esioppilaiden yksilöllisten tarpeiden huomioiminen sekä yhteisöllisen hyvinvoinnin rakentaminen. Hyvinvoinnin näkökulma ulottuu kaikkeen esiopetuksen toimintaan ja ohjaa jokaisen työskentelyä. Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan yksittäisille esioppilaille annettavia neuvolaterveydenhuollon palveluja, opiskeluhoollon kuraattori- ja psykologipalveluja sekä monialaista yksilökohtaista opiskeluhoolltoa.

Esiopetuksen henkilöstöllä on velvollisuus ohjata esioppilasta ja hänen huoltajaansa hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhoollon palveluja. Opiskeluhoollollinen polku on kuvattu alla. Yksilökohtainen opiskeluhoolto perustuu aina vapaaehtoisuuteen ja sen toteuttaminen edellyttää suostumusta. Esiopetuksessa toteutettava yksilökohtainen työ on sekä ehkäisevää että korjaavaa.

4.2.1 Opiskeluhoollon palvelut esiopetuksessa

Esioppilailla on oikeus yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon, jota ovat:

a) Neuvolaterveydenhuolto

Neuvolaterveydenhuollon yksilökohtaisiin tehtäviin sisältyvät oppilaan terveydentilan seuraaminen ja edistäminen, jotka toteutetaan terveystarkastusten sekä terveysneuvonnan ja ohjauksen keinoin.

b) Psykologin ja kuraattorit palvelut

Opiskeluhoollon psykologin ja kuraattorin yksilökohtaisilla palveluilla tarkoitetaan esiopetuksen tukea ja ohjausta, joilla edistetään lapsen oppimista, hyvinvointia sekä sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia. Palveluja toteutetaan yhteistyössä esioppilaan huoltajien kanssa.

c) Monialainen yksilökohtainen opiskeluhoolto

Monialainen yksilökohtainen opiskeluhoolto voi olla tarpeellista esioppilaan tuen tarpeen selvittämiseksi ja opiskeluhoollon tuen järjestämiseksi. Yksittäisen esioppilaan monialaista opiskeluhoolltoa toteutetaan tapauskohtaisesti tilanteen ja tarpeen mukaisesti koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Yksilökohtaisen opiskeluhoollon tavoitteena on edistää esioppilaan kokonaisvaltaista

terveyttä, hyvinvointia ja opintojen etenemistä. Työssä tuetaan myös huoltajia ja ohjataan heidät tarvittaessa esiopetusyksikön ulkopuolisten palvelujen piiriin.

4.2.2 Tapauskohtainen monialainen asiantuntijaryhmä esiopetuksessa

Yksittäisen esioppilaan tai tietyn esioppilasryhmän tuen tarpeen selvittämiseen ja opiskeluhuoltopalvelujen järjestämiseen liittyvät asiat käsitellään monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Asian käsitteelyyn voi osallistua huoltajien lisäksi tarvittavia opiskeluhuollon yhteistyötahoja. Ryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa oppilaan asiassa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijoilta.

Monialaiseen asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain huoltajan suostumuksella. Monialainen asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Ryhmän kokoaa se opiskeluhuollon tai esiopetusyksikön henkilökunnan edustaja, jolle asian selvittäminen työtehtävien perusteella kuuluu.

Huoltajan suostumus pyydetään aina yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella. Suostumus voidaan pyytää suullisesti siinä vaiheessa, kun aletaan koota monialaista asiantuntijaryhmää ja sen jäseniä. Suullinen suostumus vahvistetaan kirjallisesti ensimmäisellä kokoontumiskerralla. Jos monialaisen asiantuntijaryhmän kokoonpanoon tulee myöhemmin muutoksia, tehdään niistä merkintä lomakkeeseen. Suostumuslomake arkistoidaan opiskeluhuoltokertomuksen yhteyteen.

4.2.3 Opiskeluhuoltokertomusten laatiminen ja säilytys esiopetuksessa

Opiskeluhuollon monialainen asiantuntijaryhmä kootaan tarvittaessa yksittäisen opiskelijan tueksi selvittämään tuen tarvetta ja huolehtimaan hänen tarvitsemiensa palvelujen järjestämisestä. Yksittäistä opiskelijaa koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan opiskeluhuoltokertomus. Ryhmän vastuuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot opiskeluhuoltokertomukseen. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Tyypillisesti opiskeluhuoltokertomuksen kirjaa asiantuntijaryhmän koollekutsuja. Opiskeluhuoltokertomus laaditaan lomakkeelle, jonka liitteeksi tulee suostumus asian käsitteelyyn monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Tulostettu opiskeluhuoltokertomus ja siihen liitetty suostumuslomake säilytetään esiopetusyksikössä niin kuin muutkin salassa pidettävät asiakirjat. Esiopetusyksikön johtaja vastaa rekisteriin liittyvistä tehtävistä johtamansa varhaiskasvatusyksikön osalta sekä päättää tietojen luovuttamisesta ja määrittää käyttöoikeudet rekisteriin. Henkilö, joka kirjaa opiskeluhuoltokertomuksen, toimittaa sen liitteineen esiopetusyksikön johtajalle.

4.2.4 Lapsen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet esiopetuksessa

Erityisruokavaliot toteutetaan päiväkotiruokailussa terveydellisistä syistä lääkärintodistuksen perusteella. Huoltaja toimittaa erityisruokavalioilmoituksen lukuvuoden alussa varhaiskasvatuksen henkilökunnalle. Varhaiskasvatuksen henkilökunta toimittaa lasten erityisruokavalioilmoituksista kopiot keittiön toiminnasta vastaavalle.

Lapsen lääkityksen ilmoittamisen käytänteet esiopetuksessa on kuvattu Suomenkielisen varhaiskasvatuksen Turvallisuussuunnitelmassa. Lapsille ei pääsääntöisesti anneta lääkkeitä esiopetus- ja varhaiskasvatuspäivän aikana. Huoltajat pyytävät lääkäriä mahdollisuuksien mukaan määräämään

sairaalle lapselle pitkävaikutteisia lääkkeitä, jotka annetaan lapselle kotona ennen tai jälkeen esiopetuksen ja siihen liittyvän varhaiskasvatuksen. Mikäli lapsi voi osallistua esiopetukseen ja lääke on välttämätön antaa esiopetuspäivän aikana, henkilökunta antaa sen lapselle. Lääkkeen antoa varten edellytetään lasta hoitaneen lääkärin kirjallinen ohje, jossa selvitetään lääkehoidon toteuttaminen esiopetusyksikössä. Esiopetuksen henkilöstö sopii lääkkeenannon yksityiskohdista huoltajien kanssa. Huoltajat tuovat lääkkeet esiopetukseen annostusohjeineen alkuperäispakkauksessa. Lääke säilytetään lukollisessa lääkekaapissa. Jos lapsella on jokin pitkäaikainen sairaus, joka vaatii lääkehoitoa, laaditaan hänelle terveydenhuollossa lääkehoitosuunnitelma.

4.3 Yksilökohtainen opiskeluhoito perusopetuksessa

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan

- oppilaan ohjaaminen opiskeluhoitopalveluihin (kouluterveydenhuolto, kuraattori- ja psykologipalvelut)
- yksittäisen oppilaan tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen
- opiskeluhoitokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen opetuksen järjestäjän opiskeluhoitorekisterille
- tarvittavan opiskeluhoillon järjestäminen kurinpitotoimen tai oppilaan opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä
- opettajan laajaan terveystarkastukseen luokilla 1, 5 ja 8 antaman oppilaan selviytymistä ja hyvinvointia kuvaavan arvion toimintakäytänteet (ml. suostumuksen hankkiminen) koulussa
- oppilaan koulupäivän aikaisen eritysrakovalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet

Koulun toimintakulttuurissa yhdistyvät parhaimmillaan oppilaiden yksilöllisten tarpeiden huomioiminen sekä yhteisöllisen hyvinvoinnin rakentaminen. Hyvinvoinnin näkökulma ulottuu kaikkeen koulun toimintaan ja ohjaa jokaisen työskentelyä. Yksilökohtaisella opiskeluhoitolla tarkoitetaan yksittäisille oppilaille annettavia koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluja, opiskeluhoillon kuraattori- ja psykologipalveluja sekä monialaista yksilökohtaista opiskeluhoitoa.

Oppilaitoksen ja opiskeluhoillon henkilöstöllä on velvollisuus ohjata opiskelijaa hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhoillon palveluja. Opiskeluhoitollinen polku on kuvattu kappaleen alla olevassa kaaviossa. Yksilökohtainen oppilashuolto perustuu aina vapaaehtoisuuteen ja sen toteuttaminen edellyttää suostumusta. Koulussa toteutettava yksilökohtainen työ on sekä ehkäisevää että korjaavaa.

4.3.1 Opiskeluhoillon palvelut perusopetuksessa

Oppilailla on oikeus yksilökohtaiseen opiskeluhoitoon, jota ovat:

a) Kouluterveydenhuolto

Kouluterveydenhuollon yksilökohtaisiin tehtäviin sisältyvät oppilaan terveydentilan seuraaminen ja edistäminen, jotka toteutetaan terveystarkastusten sekä terveysneuvonnan ja ohjauksen keinoin.

Oppilaan sairauden vaatiman hoidon tai lääkityksen sekä erityisruokavalion järjestäminen koulussa tapahtuu Espoon ohjemateriaalin mukaan (Espoon toimintaohje oppilaan terveydentilaan liittyvistä asioista on kuvattu liitteessä).

Luokanopettaja tai -valvoja antaa pyydettyä oppilaan oppimista ja hyvinvointia kuvaavan arvion kouluterveydenhoitajalle 1-, 5- ja 8-luokkalaisten laajoja terveystarkastuksia varten. Tarvittaessa luokanopettaja- tai valvoja pyytää suostumuksen huoltajalta tietojen siirtämiseen. Huoltajan antama suostumus riittää 1- tai 5-luokkaisen oppilaan tietojen siirtämiseen, mutta 8-luokkalaiselta tarvitaan suostumus huoltajan lisäksi.

b) Psykologin ja kuraattorit palvelut

Opiskeluhuollon psykologin ja kuraattorin yksilökohtaisilla palveluilla tarkoitetaan opiskelun ja koulunkäynnin tukea ja ohjausta, joilla edistetään oppimista, hyvinvointia sekä sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia.

c) Monialainen yksilökohtainen opiskeluhoito

Monialainen yksilökohtainen opiskeluhoito voi olla tarpeellista oppilaan tuen tarpeen selvittämiseksi ja opiskeluhuollon tuen järjestämiseksi. Yksittäisen oppilaan monialaista opiskeluhoitoa toteutetaan tapauskohtaisesti tilanteen ja tarpeen mukaisesti koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Yksilökohtaisen opiskeluhuollon tavoitteena on edistää oppilaan kokonaisvaltaista terveyttä, hyvinvointia ja opintojen etenemistä. Työssä tuetaan myös huoltajia ja ohjataan heidät tarvittaessa koulun ulkopuolisten palvelujen piiriin.

4.3.2 Tapauskohtainen monialainen asiantuntijaryhmä perusopetuksessa

Yksittäisen oppilaan tai tietyn oppilasryhmän tuen tarpeen selvittämiseen ja opiskeluhoitopalvelujen järjestämiseen liittyvät asiat käsitellään monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Asian käsittelyyn voi osallistua tarvittavia opiskeluhuollon yhteistyötahoja tai oppilaan läheisiä. Ryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa oppilaan asiassa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijoilta.

Monialaiseen asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain oppilaan, tai, ellei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella. Monialainen asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Ryhmän kokoaa se opiskeluhuollon tai koulun henkilökunnan edustaja, jolle asian selvittäminen työtehtävien perusteella kuuluu.

Oppilaan tai huoltajan suostumus pyydetään aina yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella. Suostumus voidaan pyytää suullisesti siinä vaiheessa, kun aletaan koota monialaista asiantuntijaryhmää ja sen jäseniä. Suullinen suostumus vahvistetaan kirjallisesti ensimmäisellä kokoontumiskerralla. Jos monialaisen asiantuntijaryhmän kokoonpanoon tulee myöhemmin muutoksia, tehdään niistä merkintä lomakkeeseen. Suostumuslomake arkistoidaan opiskeluhoitokertomuksen yhteyteen.

4.3.3 Opiskeluhohtokertomusten laatiminen ja säilytys perusopetuksessa

Opiskeluhoollon monialainen asiantuntijaryhmä kootaan tarvittaessa yksittäisen opiskelijan tueksi selvittämään tuen tarvetta ja huolehtimaan hänen tarvitsemiensa palvelujen järjestämisestä.

Yksittäistä opiskelijaa koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan opiskeluhohtokertomus. Ryhmän vastuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot opiskeluhohtokertomukseen. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Tyypillisesti opiskeluhohtokertomuksen kirjaa asiantuntijaryhmän koollekutsuja. Opiskeluhohtokertomus laaditaan lomakkeelle, jonka liitteeksi tulee suostumus asian käsittelyyn monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Tulostettu opiskeluhohtokertomus ja siihen liitetty suostumuslomake säilytetään koululla niin kuin muutkin salassa pidettävät asiakirjat. Koulun rehtori vastaa rekisteriin liittyvistä tehtävistä johtamansa koulun osalta sekä päättää tietojen luovuttamisesta ja määrittää käyttöoikeudet rekisteriin. Henkilö, joka kirjaa opiskeluhohtokertomuksen, toimittaa sen liitteineen koulun rehtorille.

Opiskelijarekisterin julkisten henkilötietojen luovuttamiseen sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (julkisuuslain) 16 §:n 3 momenttia. Mikäli luovutettaviin tietoihin sisältyy salassa pidettäviä tietoja, tietoja voidaan luovuttaa julkisuuslain 26 §:n mukaisesti vain suostumuksella tai jos tiedonsaantioikeudesta tai velvollisuudesta luovuttamiseen on erikseen säädetty.

4.3.4 Suunnitelma oppilaan tuesta opetuksen epäämistilanteissa, epäämisen aikana ja opetukseen palatessa

Jos oppilaan osallistuminen opetukseen evätään sen vuoksi, että on olemassa vaara, että toisen oppilaan tai koulussa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi, oppilaalla on oikeus opiskeluhoollon tukeen. Toimittuaan edellä mainitun kaltaisesti tai saatuaan tiedon opetukseen osallistumisen epäamisestä oppilaalla on mahdollisuus keskustella asiasta opiskeluhoollon psykologin tai kuraattorin kanssa. Opetuksen epäämisen aikana oppilaalla on mahdollisuus tavata henkilökohtaisesti opiskeluhoollon psykologia tai kuraattoria koululla tai muussa erikseen sovittavassa paikassa. Oppilaan palattua kouluun opetuksen epäämisen jälkeen koulussa kutsutaan tarvittaessa koolle monialainen asiantuntijaryhmä oppilaan opiskeluhoollon tuen tarpeen selvittämiseksi ja palvelujen järjestämiseksi.

4.4 Yksilökohtainen opiskeluhohto lukiokoulutuksessa

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhohtosuunnitelmassa kuvataan

- opiskelijan ohjaaminen opiskeluhohtopalveluihin (opiskeluterveydenhohto, kuraattori- ja psykologipalvelut) (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 16 §, muutettu lailla 377/2022).

- yksittäisen opiskelijan tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen (oppilas- ja opiskeluhuoltolaki 1287/2013 19 §)
- opiskeluhuoltokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltorekisterille (oppilas- ja opiskeluhuoltolaki 1287/2013 20 §, muutettu lailla 377/2022 ja 21 §)
- tarvittavan opiskeluhuollon järjestäminen kurinpitotoimen tai opiskelijan opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä (lukiolaki 714/2018 41 §, muutettu lailla 165/2022)
- opiskelijan koulupäivän aikaisen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet oppilaitoksessa
- opiskeluterveydenhuollon sairaanhoitopalvelujen järjestämistapa ja ohjaus niihin hakeutumiseksi

Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan opiskelijalle annettavia oppilaitosterveydenhuollon palveluja, psykologi- ja kuraattoripalveluja sekä yksittäistä opiskelijaa tai opiskelijaryhmää koskevaa tapauskohtaisesti koottavaa monialaista asiantuntijaryhmää. Yksilökohtaisen opiskeluhuollon tavoitteena on seurata ja edistää opiskelijan kokonaisvaltaista kehitystä, terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Tärkeää on varhaisen tuen turvaaminen ja ongelmien ehkäisy. Yksilökohtaista opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan kanssa ja hänen suostumuksellaan. Opiskelijan omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä itseään koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa. Lähtökohtana on opiskelijaa arvostava, hänen mielipiteitään kuunteleva ja luottamusta rakentava vuorovaikutus sekä opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhuoltoon liittyvissä kysymyksissä. Opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa yksittäisen opiskelijan oikeuksista opiskeluhuollossa sekä asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä. Oppilaitoksen ja opiskeluhuollon henkilökunnalla on velvollisuus ohjata opiskelijaa hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhuollon palveluja.

4.4.1 Opiskeluhuollon palvelut lukiokoulutuksessa

Alaikäinen ja muu vajaavaltainen voi, ottaen huomioon hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muut henkilökohtaiset ominaisuutensa sekä asian laatu, painavasta syystä kieltää huoltajaansa tai muuta laillista edustajansa osallistumasta itseään koskevan opiskeluhuoltoasian käsittelyyn sekä antamasta itseään koskevia salassa pidettäviä opiskeluhuollon tietoja huoltajalleen tai muulle lailliselle edustajalleen, jollei se ole selvästi hänen etunsa vastaista. Arvion vajaavaltaisen edun toteutumisesta tekee opiskeluhuollon henkilöstöön kuuluva sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö. Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä opiskeluhuollon palveluja.

Opiskelijan yksilökohtaiseen tapauskohtaiseen opiskeluhuollon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä opiskeluhuollosta vastaavalle viranomaiselle sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi. Lisäksi heillä on oikeus saada ja luovuttaa toisilleen sekä opiskelijan opettajalle, rehtorille ja koulutuksen järjestäjälle opiskelijan opetuksen asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot. Luovutettu tieto voi koskea esim. sellaista opiskelijan sairautta, joka tulee ottaa opetustilanteissa huomioon. Yhteistyön ja luottamuksen turvaamiseksi pyritään aina ensisijaisesti hankkimaan opiskelijan tai huoltajan suostumus salassa pidettävän tiedon luovuttamiseen.

Opiskeluhoultotyössä otetaan huomioon lapsen edun ensisijaisuus (lapsena pidetään alle 18-vuotiaa). Mikäli opiskelija kieltäytyy yksilökohtaisesta opiskeluhoollosta, tai asian käsittely yksilökohtaisessa opiskeluhoollosta ei jostain muusta syystä ole mahdollista, tulee arvioida tulisiko asiassa tehdä lastensuojeluilmoitus. Lastensuojelulain mukainen ilmoitusvelvollisuus lastensuojelutarpeen selvittämiseksi koskee kaikkia oppilaitoksen toimijoita.

Opiskelijoilla on oikeus yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon, jota ovat:

a) Opiskeluterveydenhuolto

Opiskeluterveydenhuollolla tarkoitetaan terveydenhuoltolain (1326/2010) 17 §:n mukaista opiskeluterveydenhuoltoa, jolla

- 1) edistetään ja seurataan lukioyhteisön hyvinvointia sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta;
- 2) edistetään ja seurataan opiskelijoiden tervettä kasvua ja kehitystä, hyvinvointia ja opiskelukykyä;
- 3) tunnistetaan opiskelijoiden varhaisen tuen tarpeet ja järjestetään tarvittava tuki sekä ohjataan hoitoon ja tutkimuksiin.

Opiskeluterveydenhuolto sisältää opiskelijan terveyden- ja sairaanhoitopalvelut, jotka on järjestettävä yhtenäisenä kokonaisuutena. Opiskeluterveydenhuollon yksilökohtaisiin tehtäviin sisältyvät opiskelijan terveydentilan seuraaminen ja edistäminen, jotka toteutetaan terveystarkastusten sekä terveysneuvonnan ja ohjauksen keinoin. Opiskelijan sairauden vaatiman hoidon tai lääkityksen sekä erityisruokavalion järjestäminen koulussa tapahtuu Espoon ohjemateriaalin mukaan (Espoon toimintaohje oppilaan terveydentilaan liittyvistä asioista on kuvattu liitteessä).

b) Psykologin ja kuraattorin palvelut

Psykologi- ja kuraattoripalveluilla tarkoitetaan opiskeluhoollon psykologin ja kuraattorin antamaa opiskelun ja koulunkäynnin tukea ja ohjausta, joilla edistetään lukioyhteisön hyvinvointia sekä yhteistyötä opiskelijoiden perheiden ja muiden läheisten kanssa. Lisäksi tuetaan opiskelijoiden oppimista ja hyvinvointia sekä sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia.

c) Monialainen yksilökohtainen opiskeluhoolto

Monialainen asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen opiskelijan tai opiskelijaryhmän opiskeluhoollon tuen tarpeen selvittämiseksi ja palvelujen järjestämiseksi, kun asia vaatii eri asiantuntijoiden osaamista. Ryhmän kokoa se opetushenkilöstön tai opiskeluhoollon palvelujen edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Asiantuntijaryhmän tapauskohtainen kokoonpano perustuu yksilölliseen harkintaan, käsiteltävään asiaan ja siinä vaadittavaan osaamiseen. Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan tai, ellei opiskelijalla poikkeuksellisesti ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa tai muun laillisen edustajan suostumuksella. Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Opiskelijan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella hänen asiansa käsittelyyn voi osallistua myös muita tarvittavia opiskeluhoollon yhteistyötahoja tai opiskelijan läheisiä.

Opiskelijan tai huoltajan suostumus pyydetään aina yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella. Suostumus voidaan pyytää suullisesti siinä vaiheessa, kun aletaan koota monialaista asiantuntijaryhmää ja sen jäseniä. Suullinen suostumus vahvistetaan kirjallisesti ensimmäisellä kokoontumiskerralla. Jos monialaisen asiantuntijaryhmän kokoonpanoon tulee myöhemmin muutoksia, tehdään niistä merkintä lomakkeeseen. Suostumuslomake arkistoidaan opiskeluhoitokertomuksen yhteyteen.

4.4.2 Opiskeluhoitokertomusten laatiminen ja säilytys lukiokoulutuksessa

Opiskeluhoitollon monialainen asiantuntijaryhmä kootaan tarvittaessa yksittäisen opiskelijan tueksi selvittämään tuen tarvetta ja huolehtimaan hänen tarvitsemiensa palvelujen järjestämisestä. Yksittäistä opiskelijaa koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan opiskeluhoitokertomus. Ryhmän vastuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen opiskeluhoitollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot opiskeluhoitokertomukseen. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Tyypillisesti opiskeluhoitokertomuksen kirjaa asiantuntijaryhmän koollekutsuja. Opiskeluhoitokertomus laaditaan lomakkeelle, jonka liitteeksi tulee suostumus asian käsittelyyn monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Tulostettu opiskeluhoitokertomus ja siihen liitetty suostumuslomake säilytetään lukiolla niin kuin muutkin salassa pidettävät asiakirjat. Lukion rehtori vastaa rekisteriin liittyvistä tehtävistä johtamansa lukion osalta sekä päättää tietojen luovuttamisesta ja määrittää käyttöoikeudet rekisteriin. Henkilö, joka kirjaa opiskeluhoitokertomuksen, toimittaa sen liitteen lukion rehtorille.

Opiskelijarekisterin julkisten henkilötietojen luovuttamiseen sovelletaan julkisuuslain 16 §:n 3 momenttia. Mikäli luovutettaviin tietoihin sisältyy salassa pidettäviä tietoja, tietoja voidaan luovuttaa julkisuuslain 26 §:n mukaisesti vain suostumuksella tai jos tiedonsaantioikeudesta tai velvollisuudesta luovuttamiseen on erikseen säädetty.

4.4.3 Suunnitelma opiskelijan tuesta opetuksen epäämistilanteissa, epäämisen aikana ja opetukseen palatessa

Jos opiskelijan osallistuminen opetukseen evätään sen vuoksi, että on olemassa vaara, että toisen opiskelijan tai oppilaitoksessa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii opiskelijan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti opiskelijan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi, opiskelijalla on oikeus opiskeluhoitollon tukeen. Toimittuaan edellä mainitun kaltaisesti tai saatuaan tiedon opetukseen osallistumisen epäamisestä opiskelijalla on mahdollisuus keskustella asiasta opiskeluhoitollon psykologin tai kuraattorin kanssa. Opetuksen epäämisen aikana opiskelijalla on mahdollisuus tavata henkilökohtaisesti opiskeluhoitollon psykologia tai kuraattoria koululla tai muussa erikseen sovitavassa paikassa. Opiskelijan palattua kouluun opetuksen epäämisen jälkeen lukiossa kutsutaan tarvittaessa koolle monialainen asiantuntijaryhmä opiskelijan opiskeluhoitollon tuen tarpeen selvittämiseksi ja palvelujen järjestämiseksi.

5 YHTEISTYÖN JÄRJESTÄMINEN LASTEN, OPPILAIEN JA OPISELIJOIDEN HYVINVOINTIA TUKEVIEN TAHOJEN KANSSA

Opiskeluhoolto on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten yhteinen tehtävä. Oppilaiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen työntekijöiden sekä yhteistyötahojen osallisuus opiskeluhoollon toimintatapojen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa on opiskeluhoollon keskeistä. Tämä edellyttää yhteisiä toimintatapoja ja erityisesti koulutuksen järjestäjän ja hyvinvointialueen yhteistyötä.

Espoon kaupungin opiskeluhoitosuunnitelma on valmisteltu kaikkien kasvun ja oppimisen toimialan tulosyksiköiden yhteistyönä tilapäisessä valmistelutyöryhmässä. Opiskeluhoitosuunnitelmaa on käsitelty Espoon opiskeluhoollon ohjausryhmässä, jossa ovat edustettuna Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä kouluterveydenhoolto.

Opiskeluhoollon tiedotetaan yksiköiden omien tiedotuskanavien lisäksi Espoon kasvun ja oppimisen toimialan verkkosivuilla, josta löytyy myös Espoon opiskeluhoitosuunnitelma liitteineen.

Henkilökunnan, huoltajien, oppilaiden ja opiskelijoiden kuuleminen on toteutettu toukokuussa 2023 Webropol-kyselyllä, joka on lähetetty Espoossa seuraaville tahoille:

- Esiopetusta järjestävät varhaiskasvatusyksiköt
- Suomenkielisen ja ruotsinkielisen perusopetuksen koulut
- Suomenkieliset lukiot ja ruotsinkielinen lukio
- Vanhempainyhdistysten kattojärjestö KoKoEspoo ry
- Oppilas- ja opiskelijakuntien hallitukset
- Nuorisovaltuusto

Kyselyssä pyydettiin kommentoimaan opiskeluhoitosuunnitelman sisältöä ja rakennetta, minkä lisäksi kyselyssä sai antaa avointa palautetta opiskeluhoitosuunnitelmaan liittyen. Kyselyyn saatiin yhteensä 34 vastausta. Sisältöä pidettiin pääasiassa hyvänä ja kattavana kokonaisuutena. Suurin osa vastanneista totesi rakenteen olevan selkeästi jaoteltu ja erityistä kiitosta sai rakenteen jatkumo esiopetuksesta lukiokoulutukseen. Muutamissa vastauksissa toivottiin, että esiopetus, perusopetus ja lukiokoulutus olisi kuvattu erillisissä osioissa luettavuuden helpottamiseksi. Opiskeluhoitosuunnitelman tilapäisessä valmisteluryhmässä pohdittiin erilaisia vaihtoehtoja rakenteelle ja lopulta päädyttiin rakenteeseen, joka noudattaa perusteissa määriteltyjä asiakokonaisuuksia. Näin saatiin myös vältettyä tarpeetonta toistoa. Lisäksi kyselyssä saatiin muutamia kommentteja, jotka liittyivät muun muassa terminologian yhdenmukaisuuteen.

5.1 Yhteistyön järjestäminen esiopetuksessa

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelmassa kuvataan

- lasten, huoltajien, esiopetuksen henkilöstön ja opiskeluhooltopalvelujen osallisuus opetuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelman laatimisessa ja yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttamisessa
- esiopetuksen ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä
- opiskeluhoollon moniammatillinen yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen sekä sairaalaopetuksen yhteydessä
- yhteistyö esiopetuksen ja muiden lasten hyvinvointia tukevien tahojen kanssa kuten perheneuvola, lastensuojelu ja erikoissairaanhoido
- yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoollon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen lapsille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille

Esioppilaiden ja huoltajien osallisuuden vahvistaminen on tärkeä osa esiopetusyksikön toimintakulttuuria. Esioppilailla ja heidän huoltajillaan tulee olla mahdollisuus osallistua esiopetusyhteisön toimintaan ja sen kehittämiseen yksikössä toteutettavien rakenteiden ja toimintatapojen kautta. Huoltajien osallisuudella ja kodin ja esiopetuksen yhteistyöllä voidaan vahvistaa merkittävästi esioppilaiden, ryhmien ja koko esiopetusyhteisön hyvinvointia ja turvallisuutta. Opiskeluhoolltoa toteutetaan suunnitelmallisena yhteistyönä esioppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa.

5.1.1 Opiskeluhoollon moniammatillinen yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen yhteydessä

Esiopetuksen henkilöstö havainnoi ja arvioi lapsen saaman tuen riittävyyttä. Mikäli lapsi esiopetuksessa tarvitsee säännöllistä tukea tai samanaikaisesti useita tukimuotoja, esiopettaja laatii pedagogisen arvion tehostettua tukea varten. Tehostetun tuen aloittaminen ja järjestäminen käsitellään pedagogiseen arvioon perustuen moniammatillisesti yhteistyössä huoltajien ja opiskeluhoollon ammattihenkilöstön kanssa. Käsittelyä koskevat tiedot kirjataan pedagogiseen arvioon ja se käsitellään oppimisen tuen ryhmässä. Lapsen esiopetukseen osallistumisen edellyttämät palvelut ja erityisten apuvälineiden tarve arvioidaan pedagogisessa arviossa. Esiopetusyksikön johtaja tai rehtori vahvistaa lapsen tehostetun tuen käynnistymisen allekirjoittamalla laaditun pedagogisen arvion.

Ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä esiopetuksen järjestäjän on tehtävä lapsesta pedagoginen selvitys. Koulutuksen järjestäjän päättämä toimielin, viranhaltija tai työntekijä hankkii lapsen esiopetuksesta vastaavilta opettajilta kirjallisen selvityksen lapsen oppimisen etenemisestä sekä oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa moniammatillisena yhteistyönä tehdyn kirjallisen selvityksen lapsen saamasta tehostetusta tuesta ja lapsen kokonaistilanteesta. Näiden kahden selvityksen perusteella esiopetuksen järjestäjä tekee arvion lapsen erityisen tuen tarpeesta. Selvitysten ja niiden pohjalta laaditun arvion muodostamaa kokonaisuutta kutsutaan pedagogiseksi selvitykseksi. Pedagoginen selvitys käsitellään yhdessä opiskeluhoollon ammattihenkilöstön kanssa oppimisen tuen ryhmässä.

5.1.2 Yhteistyö esiopetuksen ja muiden lasten hyvinvointia tukevien tahojen kanssa kuten perheneuvola, lastensuojelu ja erikoissairaanhoito

Varhaiskasvatuksen erityisopettaja voi tarvittaessa kirjoittaa saatteen lasten kuntoutuspalveluihin ja/tai perheneuvolaan. Saate tehdään yhteistyössä huoltajien ja esiopetusryhmän henkilöstön kanssa. Perhesosiaalipalveluihin voidaan yhdessä huoltajien kanssa tehdä palvelupyyntö Pyydä apua-painikkeen kautta. Perhesosiaalityöhön ja lastensuojeluun voidaan pyydettäessä kirjoittaa kuvaus lapsen tilanteesta. Lastenpsykiatrisen yksikön kanssa on luotu esiopetusikäisille poikkeuksellisen aggressiivisesti käyttäytyville lapsille hoitopolku.

Yhteistyötä tehdään tapauskohtaisesti käytössä olevien toimintamallien mukaan mm. lasten kuntoutuspalvelujen, lastenpsykiatrisen yksikön, perheneuvolan, perhesosiaalityön, lastensuojelun, terveyspalvelujen, erikoissairaanhoidon ja poliisin kanssa. Yhteistyöhön voidaan kutsua myös kolmannen sektorin edustajia.

5.2 Yhteistyön järjestäminen perusopetuksessa

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan

- oppilaiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen osallisuus opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman laatimiseen ja yhteisöllisen opiskeluhoillon toteuttamiseen
- koulun opetus- ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä
- opiskeluhoillon moniammatillinen yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen, joustavan perusopetuksen ja sairaalaopetuksen yhteydessä
- yhteistyö muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa kuten nuorisopalvelut, lastensuojelu, erikoissairaanhoito ja poliisi
- yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoillon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen oppilaille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille

Koulutyön perustana on oppilaiden osallisuus ja kuulluksi tuleminen. Oppilaiden osallisuus on tärkeä osa koulun toimintakulttuuria. Koulutuksen järjestäjän tulee edistää kaikkien oppilaiden osallisuutta ja huolehtia siitä, että heillä on mahdollisuus osallistua koulun toimintaan ja sen kehittämiseen sekä ilmaista mielipiteensä oppilaiden asemaan liittyvissä asioissa. Oppilaille tulee myös järjestää mahdollisuus osallistua opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien (ml. opiskeluhoitosuunnitelma) valmisteluun. Huoltajien osallisuus ja mahdollisuus olla mukana koulutyössä ja sen kehittämisessä on keskeinen osa koulun toimintakulttuuria. Kodin ja koulun yhteistyössä voidaan parantaa hyvinvointia koulussa ja kehittää yhteisöllisiä toimintatapoja. Opiskeluhoitoa toteutetaan suunnitelmallisena yhteistyönä oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa.

Suunnitelman toteutumisen näkökulmasta on keskeistä, että koko kouluyhteisö tuntee suunnitelman sisällön ja osaa tarvittaessa toimia sen mukaisesti. Koulukohtaisesti tulee varmistaa, että suunnitelman laadinnassa ja päivittämisessä on mukana koko yhteisön edustus. Henkilökunnalle on tarjottava säännöllisesti suunnitelman toteutumisen takaamiseksi tarvittavaa perehdytystä ja

osaamisen kehittämistä. Henkilöstön toiveita täydennyskoulutuksen suhteen on kuultava ja toiveisiin on pyrittävä vastaamaan aktiivisesti. Suunnitelman laadinnassa ja toimeenpanossa on tärkeää tehdä aktiivisesti yhteistyötä opiskeluhuollon edustajien kanssa. Suunnitelmaa laadittaessa tulee tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan tehdä yhteistyötä oppilaiden huoltajien sekä hyvinvointialueen ja muiden tarvittavien viranomaistahojen kanssa.

Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa yksittäisen opiskelijan oikeuksista opiskeluhuollossa sekä asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsitteystä. Koulu tiedottaa yhteisöllisestä opiskeluhuollosta sovitun käytännön mukaisesti. Yhteisöllisessä hyvinvointiryhmässä käsitellyistä keskeisistä asioista tiedotetaan koulun internet-sivuilla tai Wilman tai muun sähköisen järjestelmän kautta.

5.2.1 Opiskeluhuollon moniammatillinen yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen, joustavan perusopetuksen ja sairaalaopetuksen yhteydessä

Espoon kouluissa kaikkein oppilaiden tuen tukitoimia suunnitellaan ja arvioidaan koulukohtaisessa oppimisen tuen ryhmässä. Oppimisen tuen ryhmään osallistuu tapauskohtaisen harkinnan perusteella rehtori, oppilasta opettavat opettajat ja opiskeluhuollon ammattihenkilöiden edustajat sekä huoltajat. Pedagoginen asiantuntemus sekä opettajien ja opiskeluhuollon yhteistyö oppilaan tuen tarpeen varhaisessa havaitsemisessa, tuen tarpeen arvioinnissa sekä tuen suunnittelussa ja toteuttamisessa on tärkeää.

Oppimisen tuen ryhmän moniammatillisena käsittelynä opiskeluhuollon ammattihenkilöiden kanssa Espoossa käsitellään tehostettuun ja erityiseen tukeen liittyen:

- pedagoginen arvio: tehostetun tuen tarve, aloittaminen ja järjestäminen sekä oppilaan palaaminen yleisen tuen piiriin
- pedagoginen selvitys: erityisen tuen tarve, aloittaminen ja järjestäminen sekä oppilaan palaaminen tehostetun tuen piiriin
- HOJKS:n laatiminen ja erityisen tuen tarkistaminen: HOJKS laaditaan yhdessä oppilasta opettavien opettajien ja huoltajan, edellytystensä mukaisesti oppilaan sekä tarvittaessa koulun opiskeluhuollon asiantuntijoiden kanssa. HOJKS arvioidaan aina tuen tarpeen muuttuessa tai vähintään kerran vuodessa. Suunnitelman arviointi tehdään yhdessä huoltajan ja tarvittaessa opiskeluhuollon asiantuntijoiden kanssa. Erityisen tuen tarkistaminen tehdään yhteistyössä opettajien, huoltajan, oppilaan ja opiskeluhuollon ammattihenkilöiden kanssa.

5.2.2 Yhteistyö yksilökohtaisen opiskeluhuollon toimijoiden ja koulun ulkopuolisten palveluiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa

Yhteistyötä tehdään tapauskohtaisesti käytössä olevien toimintamallien mukaan mm. nuorisopalvelujen, perhesosiaalityön, lastensuojelun, perheneuvolan, lasten kuntoutuspalvelujen, terveystieteiden (mm. Nupoli), erikoissairaanhoidon ja poliisin kanssa. Yhteistyöhön voidaan kutsua myös kolmannen sektorin edustajia (esim. Nuorten turvatalo tai Aseman Lapset ry).

5.3 Yhteistyön järjestäminen lukiokoulutuksessa

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelmassa kuvataan

- opiskelijoiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhooltopalvelujen osallisuus koulutuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelman laatimiseen ja yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttamiseen (oppilas- ja opiskeluhooltolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022)
- lukion opetus- ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä
- yhteistyö koulun ulkopuolisten yhteistyötahojen kanssa kuten nuorisopalvelut, lastensuojelu, erikoissairaanhoido ja poliisi
- yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoollon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen opiskelijoille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille (oppilas- ja opiskeluhooltolaki 1287/2013 11 §)

Opiskelijoiden osallisuus on tärkeä osa lukion toimintakulttuuria. Koulutuksen järjestäjän tulee edistää kaikkien opiskelijoiden osallisuutta ja huolehtia siitä, että heillä on mahdollisuus osallistua oppilaitoksen toimintaan ja sen kehittämiseen sekä ilmaista mielipiteensä opiskelijoiden asemaan liittyvissä asioissa. Opiskelijoille tulee myös järjestää mahdollisuus osallistua opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien valmisteluun. Huoltajien osallisuudella ja kodin ja oppilaitoksen yhteistyöllä voidaan vahvistaa merkittävästi opiskelijan, ryhmän ja koko lukioyhteisön hyvinvointia ja turvallisuutta. Opiskeluhoolltoa toteutetaan suunnitelmallisena yhteistyönä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa.

Suunnitelman toteutumisen näkökulmasta on keskeistä, että koko lukioyhteisö tuntee suunnitelman sisällön ja osaa tarvittaessa toimia sen mukaisesti. Lukiokohtaisesti tulee varmistaa, että suunnitelman laadinnassa ja päivittämisessä on mukana koko yhteisön edustus. Henkilökunnalle on tarjottava säännöllisesti suunnitelman toteutumisen takaamiseksi tarvittavaa perehdytystä ja osaamisen kehittämistä. Henkilöstön toiveita täydennyskoulutuksen suhteen on kuultava ja toiveisiin on pyrittävä vastaamaan aktiivisesti. Suunnitelman laadinnassa ja toimeenpanossa on tärkeää tehdä aktiivisesti yhteistyötä opiskeluhoollon edustajien kanssa. Suunnitelmaa laadittaessa tulee tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan tehdä yhteistyötä opiskelijoiden huoltajien sekä hyvinvointialueen ja muiden tarvittavien viranomaistahojen kanssa.

Opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa yksittäisen opiskelijan oikeuksista opiskeluhoolllossa sekä asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä. Lukio tiedottaa yhteisöllisestä opiskeluhoolllostasovitun käytännön mukaisesti. Yhteisöllisessä hyvinvointiryhmässä käsitellyistä keskeisistä asioista tiedotetaan koulun internet-sivuilla tai Wilman tai muun sähköisen järjestelmän kautta.

5.3.1 Yhteistyö yksilökohtaisen opiskeluhoollon toimijoiden ja oppilaitoksen ulkopuolisten palveluiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa

Yhteistyötä tehdään tapauskohtaisesti käytössä olevien toimintamallien mukaan mm. nuorisopalvelujen, perhesosiaalityön, lastensuojelun, perheneuvolan, lasten kuntoutuspalvelujen, terveystalvelujen (mm. Nupoli), erikoissairaanhoidon ja poliisin kanssa. Yhteistyöhön voidaan kutsua myös kolmannen sektorin edustajia (esim. Nuorten turvatalo tai Aseman Lapset ry.).

6 SUUNNITELMA LASTEN, OPPILAIDEN JA OPISKELIJOIDEN SUOJAMISEKSI VÄKIVALLALTA, KIUSSAMISELTA JA HÄIRINNÄLTÄ SEKÄ KRIISISUUNNITELMA

Oppilaalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, johon kuuluu fyysinen, psyykkinen, sosiaalinen ja pedagoginen turvallisuus. Turvallisuuden varmistaminen edellyttää koulutuksen järjestäjältä suunnitelmallista toimintakulttuurin kehittämistä, yhteistä valmistelua ja yhteisten toimintatapojen luomista koulujen kanssa. Koulutuksen järjestäjä perehdyttää henkilöstönsä ja opiskeluhoollotalvelujen ammattilaiset toimintatapoihin erilaisissa ongelmatilanteissa sekä huolehtii tiedottamisesta ja suunnitelmien päivityksestä.

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoolltosuunnitelmassa kuvataan erikseen toimenpiteet väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi, niiden esiintyvyyden seuraamiseksi ja ongelmatilanteisiin puuttumiseksi sekä jälkiseurannan edellyttämät käytänteet. Suunnitelmassa kuvataan opettajan, rehtorin tai esiopetusyksikön johtajan velvoite ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai matkalla esiopetukseen/koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Lisäksi kuvataan toimintatavat tukea tarvitsevan oppilaan (teon kohde ja tekijä) ohjaamiseksi opiskeluhoollotalveluihin. Kuvaus yhteistyöstä huoltajien kanssa sekä viranomaisyhteistyö ml. toimintatavat koskien ilmoitusvelvollisuutta sosiaalitoimeen ja/tai poliisille ovat osa suunnitelmia.

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoolltosuunnitelmaan sisältyy kriisisuunnitelma, jossa kuvataan toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa. Suunnitelmassa kuvataan kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat kriisitilanteissa sekä toimintavalmiuksien harjoittelu. Lisäksi suunnitelmassa kuvataan tämän kokonaisuuden johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako. Suunnitelmassa kuvataan sisäisen ja ulkoisen viestinnän sekä koulutuksen järjestäjän ja esiopetuksen/koulun/oppilaitoksen välisen tiedottamisen periaatteet. Suunnitelma valmistellaan yhteistyössä hyvinvointialueen ja muiden tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset sekä psykososiaalisen tuen järjestämisen periaatteet.

6.1 Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Lapsella ja nuorella on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Turvallinen opiskeluympäristö koostuu psyykkisistä, sosiaalisista ja fyysisistä tekijöistä. Turvallisen opiskeluympäristön luominen on yhteinen tehtävä, joka kuuluu kaikille esiopetus-, koulu- ja lukioyhteisön aikuisille. Turvallista toimintakulttuuria vahvistetaan huolehtimalla tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetuksesta sekä yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhuollon avulla. Yhdessä vahvaksi yhteisöksi -suunnitelmassa (liite 2) kuvataan kiusaamisen, väkivallan, häirinnän ja syrjinnän määrittely, ennaltaehkäisy sekä toimenpiteet näihin puuttumiseksi. Sen mukaisesti varhaiskasvatyksiköissä, kouluissa ja lukioissa tulee olla selkeä toimintatapa kiusaamiseen puuttumiseen. Toimintamalli tulee olla oppilaiden, huoltajien ja henkilöstön tiedossa.

Esiopetuksen osalta kiusaamisen ehkäisemisen ja vertaissuhteiden vahvistamisen suunnitelma ja sen arviointi tehdään ryhmän esiopetussuunnitelmaan.

6.2 Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Espoon kaupungin varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja lukioiden kriisisuunnitelma löytyy opiskeluhooltosuunnitelman liitteistä.

7 OPISKELUHUOLLON VALVONTA

Koulutuksen järjestäjä vastaa yhteistyössä oppilaitoksen sijaintikunnan opetustoimen ja hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystoimen kanssa opiskeluhuollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta. Koulutuksen järjestäjän on arvioitava opiskeluhuollon toteutumista ja vaikuttavuutta yhteistyössä kunnan opetustoimen ja hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystoimen kanssa sekä osallistuttava ulkopuoliseen opiskeluhooltoon koskevaan arviointiin. Arvioinnin keskeiset tulokset on julkistettava. (Oppilas- ja opiskeluhoitolaki 1287/2013 25 §, muutettu lailla 633/2021).

7.1 Omavalvonnan toteuttaminen Espoossa

Espooseen on perustettu monialainen opiskeluhuollon ohjausryhmä, jossa on edustettuna kaikki kasvun ja oppimisen toimialan tulosyksiköt (suomenkielinen varhaiskasvatus, suomenkielinen perusopetus, suomenkielinen toisen asteen koulutus ja nuorisopalvelut sekä ruotsinkieliset sivistyspalvelut). Lisäksi ohjausryhmän jäseninä ovat Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen edustajat. Ohjausryhmän puheenjohtajana toimii toimialajohtajan nimeämä henkilö.

Opiskeluhuollon ohjausryhmän tehtävät

- Vastaa Espoon opiskeluhooltosuunnitelman valmistumisesta ja toteutumisesta.
- Varmistaa tiedotuksen toteutumisen opiskelijoille ja huoltajille käytettävissä olevasta opiskeluhoollosta.

- Vastaa opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, seurannasta, ohjauksesta ja arvioinnista.
- Kokoa tiedot oppilaitos-/koulukohtaisesti.
- Valvoo, että lakisääteiset opiskeluhoitopalvelut toteutuvat.
- Vie osaltaan asiat hyvinvointialueen ja kaupungin väliseen opiskeluhuollon alueelliseen yhteistyöryhmään.
- Raportoi kasvun ja oppimisen toimialan johtoryhmälle 2 x vuodessa.
- Raportoi kasvun ja oppimisen toimialan lautakunnille 1 x vuodessa osana tulosityksiköiden toiminnan arviointia.